

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr.,
1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr.,
1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 fr., 1/2 an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Sibiu, strada Cîsnădiei Nr. 3.

Se prenumerează și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se înapoiază.

Sibiu, 20 Iulie st. v.

Am dori, la urma urmelor, să scim, dacă între colegii noștri dela „Nemzet“ e vre-unul, om vrednic de toată încrederea, care scie destul de bine românește și cunoaște pe din destul relațiile noastre, pentru-ca să le poată da colegilor sei informațiuni exacte despre cele ce se țin prin țările române.

Am avé cuvinte să presupunem, că este în redacțiunea țiarului „Nemzet“ un asemenea om.

Pus sub direcțiunea eminentului publicist Mauriciu Jókai, „Nemzet“ este nu numai cel mai autorizat organ al guvernului, ci totodată și cel mai de căpetenie țiar maghiar, și astfel prin cele ce se țin prin coloanele lui se angagează nu numai cercurile guvernamentale, ci și reputațiunea literară a națiunii maghiare.

Ne vine greu să credem, că nici chiar redacțiunea unui asemenea țiar nu dispune de puterile ce-i sînt neapărate, ca să poată da publicului informațiuni exacte despre cele ce se petrec în țeară și să poată discuta cu noi în cunoștință de cauză.

Stăm cu toate acestea la îndoială, ba sîntem adese-ori împinși la presupunerea, că colegii noștri dela „Nemzet“ ne iau drept punct de plecare pentru argumentațiuni ingenioase, fără-ca să fi vădut macar vr'un exemplar din „Tribuna“, numai după extrasele ce vor fi primind din biurul de presă ori dela vre-un hătru, care-și face haz de nesciința lor în materie de relațiuni române.

Astfel în numărul dela 28 Iulie, edițiunea de dimineață, ei iau drept bani buni comunicarea, că noi ne-am declarat pe față dușmani ai monarhiei anume într'un articol, în care accentuăm cu deosebire alipirea noastră către monarhie și către dinastie.

În numărul dela 29 Iulie, edițiunea de seară, ei trag apoi convenitele concluziuni din acest „eveniment“.

Sîntem puși în paralelă noi Români și Alsațienii, ca să ni se arete până la evidentă, că Maghiarii tot nu fac în Ardeal ceea-ce fac Germanii în Alsația.

De! o admitem și noi aceasta.

Multe vor fi făcînd Germanii, pe care Maghiarii nu le fac.

Maghiarii vor fi sciind mai bine, de unde vine această deosebire, și nu mai avem, credem, nevoie să li-o spunem și noi. Voim numai să le amintim colegilor noștri dela „Nemzet“, că terminii de comparațiune sînt rîu aleși.

Germania, un puternic stat național, a recucerit o parte din vechiul teritoriu național și a găsit pe el o poporațiune de origine germană, dar' acum în mare parte franțosită. Nu se poate cere, ca statul național german să se declare de dragul unei mici fracțiuni franțosite drept stat poliglot, și stăruințele lor de a regermanisa Alsația au oare-care legitimitate. Și chiar dacă n'ar fi legitime aceste stăruințe, Germania poate să-și permită luxul de a le impune Alsațienilor limba și cultura germană.

Cu toate acestea chiar „Nemzet“ ne spune, că „Manteuffel, fost guvernator, a fost destul de cu tact, ca să nu siluească sentimentele, căci în aceste tot nu se poate face silă“.

Cu totul altfel stau lucrurile aici în Ardeal și în genere în țerile coroanei ungare. Țerile aceste constituiesc împreună

un stat poliglot, în care atât după tradițiunile trecutului, cât și în virtutea actualei organizațiuni, fiesce-care popor are pozițiunea sa mai mult ori mai puțin precisată. În țeara aceasta Maghiarii nu pot vorbi cum vorbesc Germanii în Germania. Sînt drepturi recunoscute, pe care trebuie să le respecteze, au luat angajamente, de care trebuie să se țină. Apoi — ei au destule cuvinte de a nu-și permite față cu noi luxul, pe care 'și-l permit Germanii față cu Alsațienii.

Cu toate aceste despre dl Tisza nu se poate țice, „că a fost destul de cu tact, ca să nu siluească sentimentele“.

Ne-am pomenit aici pe pămîntul acesta decînd ne scim pe lume, și nimeni nu poate dovedi nici că am fost vre-odată Maghiari, nici că ne-am românisit în timpul vre-unei domnii străine, nici c'am fost vre-odată recuceriți de Maghiari, nici că am mărturisit vre-odată, ca Alsațienii, voința noastră de a ne uni cu vre-un alt stat vecin, dl Tisza însă tot voiesce să ne impună limba și „cultura“ maghiară.

Miscarea europeană a deșteptării conștiinței naționale i-a găsit pe Alsațienii în Franța și nu a deșteptat în ei conștiința germană, ci pe cea franceză. Uitănd pe frații lor de același sânge, s'au alipit de cuceritorii gali.

Ma că și Germanii sînt popor cult, care stă cel puțin la același nivel cu Francezii. Alsațienii ar pute să se simtă tot atât de mândri de a fi Germani, cum sînt de a fi Francezi. Cu toate aceste Francezii se prind, fiindcă, cu toată parțiala deosebire gramaticală, trei secole i-au făcut trup din trupul națiunii franceze, sânge din sângele ei. Ce țice la toate aceste „Tribuna“, care nu poate să facă nici macar obiecțiunea, că Români sînt popor cult, precînd Maghiarii au rămas poate în urma lor?“

„Tribuna“ nu țice nimic, ci se mîrginesce a constata, că noi am trăit nu trei secole, ci o mie de ani, împreună cu Maghiarii, dar' tot conștiința națională românească, ear' nu cea maghiară s'a deșteptat în noi, că nu ne-am lăpădat de frații noștri de același sânge, nu ne simțim nici trup din trupul națiunii maghiare, nici sânge din sângele ei, ci sîntem foarte mândri de a ne sci Români și foarte hotărîți de a păstra acest titlu de mîndrie.

Și de aceea ne simțim foarte supărați, ni se face o mare nedreptate, cînd sîntem puși deopotrivă cu Alsațienii.

Alsațienii, care la ei în sat nu vorbesc, după „Nemzet“ franțuzesce, ci nemțesce, pretind că li se face nedreptatea, cînd li se impune limba lor proprie, cea germană: noi numai atunci ne plîngem, cînd ni se impune o limbă, care ne este străină și neînțeleasă, ni se închide terenul pentru cultivarea propriei noastre limbi.

N'avem noi nici în clin nici în mîneac a face cu Nemții din Alsația, ci numai cu cei de aici, care își iubesc și ei, ca noi, limba și naționalitatea și vor să le cultiveze.

Și de aceea țiarul budapestan încercă capetele cetitorilor sei, cînd ne pune pe noi alături cu Alsațienii și țice:

„Dar' ori-și-cine ar rîde de Francezul naiv ori șovinist, care ar pretinde, ca Germanii să nu învețe în școlile din Alsația limba germană, ba să n'o întrebuițeze chiar ca limbă de propunere. Ar fi chemat cu energie la ordine Alsațianul cu simpatii franceze, care s'ar exprima cu bațjocură și cu ocară asupra tendenței societății germane de a răspîndi în Alsația cultura germană.“

„Diare franceze, cum e la noi „Tribuna“ și soțiile ei, nu ar pute să existe nici o țic măcar în Alsația, ear' pe indiviții de soiul agitatorilor daco-români i-ar trimite sub acuzarea de „Hochverrath“ înaintea „Reichsgericht“-ului din Berlin și neapărat i-ar osîndi“.

Care va să țică aici li-e buba colegilor dela „Nemzet“? Osîndă neapărată le cere inima!

Da! fără îndoială, însă aici în țeara aceasta treburile nu stau ca în Alsația.

Acolo li se impune oamenilor o limbă, pe care o înțeleg mai ușor și o învață mai lesne ca pe cea franceză: nouă ni se impune una, pe care n'o înțelegem și nu vom ajunge nici odată s'o putem învăța.

Acolo dispune un cuceritor ceea-ce el crede că este în interesul seu și al cuceritorilor; aici avem legi, care ne dau dreptul de a ne folosi de propria noastră limbă și hotăresc numai, ca să ni se dea tot-odată ocaziune de a învăța și pe cea maghiară, dacă ne mai rămîne timp și avem interes de a profita de această ocaziune.

Acolo se propagă cultura germană într'o populațiune accesibilă pentru ea; aici se fac opintiri pentru propagarea unei culturi de o valoare foarte problematică între noi, care nu sîntem accesibili pentru ea.

Acolo se lucrează pentru neapropierea unor elemente înstrăinate; aici se seamănă vrajba între elemente, care pot să se desvolte unul lîngă altul, dar' sînt incapabile de a se contopi într'un singur popor.

Dacă e vorba de noi, noi sîntem în lege, ne supunem chiar și violenței, și de aceea tot numai violență ar pute să fie și osînda pronunțată asupra noastră.

„Germanii pot să învețe din exemplul Francezilor, — țice „Nemzet“. — Francezii au căștigat fără de nici o siluire pe poporul Alsației cucerite odinioară. L-au tratat cu bunățate, i-au dat prosperitatea. Astfel a venit, că deși partea cea mare a Alsațienilor nu vorbesce franțuzesce, Alsațienii se simt străini în Germania și doresc a se întoarce la Franța.“

De ce oare numai Nemții să învețe din exemplul Francezilor?

N'ar pute oare să învețe și Maghiarii căte ceva.

Îa să facă odată încercarea de a ne trata cu bunățate, de a ne da prosperitatea, de a ne fura cu vorbe și cu fapte, și-i încredințăm noi, că nu vor mai avé nevoie de a căuta pretutîndenea dușmani și de a cere osîndă neapărată, cînd e vorba de cei mai sinceri doritori de binele lor.

Revistă politică.

Sibiu, 20 Iulie st. v.

Toată lumea este astăzi într'o atât de mare măsură preocupată de cestiunea afghană, încît fiecărui cuvînt rostit de cutare sau cutare om de stat în ceea-ce privesc această afacere, i-se dă oare-care importanță. Nu e vorbă, că dela rezolvirea acestei cestiuni atîrnă în mare parte și pacea europeană. Declarațiile, pe care le-a făcut lordul Salisbury într'un discurs ținut la banchetul din Mansionhouse dau prilegiu întregi preze la deosebite comentarii.

Salisbury țice, că cea mai ardeătoare dorință a guvernului e, de a merge înainte pe calea progresului și a păcii, și că guvernul își consideră de o datorință a asigura buna înțelegere între puterile europene și a promova prin aceasta bunăstarea popoarelor.

Noul premier voiesce deci să continue politica d-lui Gladstone, cu cea deosebire însă, că nu va să răscumpere cu nici un preț o pace dejositoare. La sfîrșitul toastului mai făcuse următoarea observare: „Sperez, că nu va trece mult timp, până cînd Anglia și

Rusia, încungiurate de aliați, vor trăi împreună în pace și pîtrunse de o stimă împrumutată“.

Salisbury ar vrè să o scie pe Anglia încungiurată de aliați și în contra politicii antecesorului seu, care a împărechiat-o cu toți aliații, caută Salisbury mijloace de a pași în concertul european spre a asigura dimpreună cu celelalte puteri pacea europeană.

Încît îi va succede premierului englez a menține pacea, e altă cestiune. Rusia se ține de drepturile sale în Asia centrală și formulează astfel de pretensiuni care din punctul de vedere al intereselor sale fi vin mai bine la socoteală, și acele anevoie vor fi pe placul Englezilor. Rusia doresce să se încheie o învoială provisoră, lăsîndu-se cestiunea Zulficarului neresolvată și nepermițîndu-se Afghanilor să ocupe pasul Zulficar, ear' atitudinea, pe care va lua-o cabinetul din Londra față cu aceste propuneri, e foarte nesigură prelungă toate declarațiile domnului Salisbury făcute între pîhare. La toată întîmplarea, chiar și dacă se va primi propunerea Rusiei, cestiunea va rămîne încă în suspens, și teama de incidente supărătoare nu va dispără cu totul.

Din contra neliniștirile din țilele trecute se vor continua necontentit și la epoce neregulate, până cînd se va stabili o înțelegere definitivă între Rusia și Anglia, și înainte de toate e necondiționat de lipsă să se rezolveze cât mai îngrabă afacerea Zulficarului.

În camera franceză s'a primit acordarea creditului pentru Madagascar. „N. fr. Presse“ scrie despre expunerile dlui Ferry următoarele:

„Disgustat de vecinicele provocări, suspiciuni și acuzări, ce radicalii n'au încetat de a manifesta în contra marelui cabinet, șeful celui din urmă minister, d. Jules Ferry s'a folosit de ocaziunea ce i-a oferit desbaterea în cameră a creditului pentru Madagascar, pentru a apăra într'un lung discurs politica colonială franceză în contra atacurilor ce i-se îndreptează decătră monarchiști și radicali. Deși în aparență explicațiile d-lui Jules Ferry aveau de scop apărarea unei politici coloniale, la care camera a luat negreșit o parte tot așa de mare ca și guvernul precedent, totuși discursul fostului președinte al consiliului și actualului șef al oportunistilor, a fost un discurs electoral în înțelesul cel mai adevărat al cuvîntului, lucru dealtmintrelea, pe care însuși d. Jules Ferry nu l'a tînuț nici decum. Printr'o coincidență ciudată atât monarchiștii cât și radicalii, pentru a-i combate pe republicanii moderati, în cari vîd pe dușmanii cei mai periculoși ai aspirațiilor lor, au ales ca punct de atac principal politica colonială din ultimii ani, atât de bogată în incidente fericite și nenorocite.“

„Deși dl Jules Ferry a făcut un de toată elocuența sa, totuși nu credem ca să fi isbit a converti pe inimiciii sei personalii și pe protivnicii par principe ai întreprinderilor coloniale. Tot așa de puțin va fi refutat acuzarea nu tocmai nedreaptă că a întreprins o acțiune mare fără destule mijloace. Aceasta nu va fi fost, credem, nici intenția fostului președinte al consiliului. Dorința lui a fost de sigur, ca, în fața campaniei electorale ce se apropie, să strîngă din nou în giurul seu vechia majoritate a camerei, care în timp de doi ani i-a dat concursul ei leal, și judecînd după aplausele entusiaste, cu cari centrul i-a primit discursul, acest plan i-a și reușit pe deplin. Șeful radicalilor, d. Clémenceau, a simțit lovitura și s'a grăbit să o parazeze. El va vorbi din nou, și prin urmare chiar mîne se va arăta care din cei doi capi republicani, d. Ferry sau d. Clémenceau, va eși victorios din acest interesant duel oratoric. Isbînda va căștiga biritorului un prestigiu, care va fi poate hotărîtor pentru rezultatul alegerilor.“

O depeșă a biroului de corespondențe din Budapesta ne spune, că răspunđînd acum Joi dl Clémenceau, printr'o vorbire lungă la expunerile lui Ferry, țice

între altele și aceea, că trebuie să se scie, dacă Franța anului 1885 are să caute colonii noi; trebuie să se scie, că oare coloniile nu sînt isvorul ruinului. Mai departe combătuse Clémenceau teoria dlui Ferry despre rasele mai înalte și mai mici și dice, că toată istoria Franței e un protest în contra acestei teorii, care nu trebuia pusă pe tapet într-o țeară a drepturilor omului. Vorbirea d-lui Clémenceau a fost împinată din amîndouă părțile cu viue aprobări. Ministrul president Brisson a declarat, că lui nu-i trebuie nici o politică de resinație, dar' nici o politică aventuroasă, ci o politică, prin care se asigură menținerea teritorului național, — și în interesul acesta a cerut votarea creditului pentru Madagascar. Punîndu-se la vot creditul cerut, camera l-a votat cu o majoritate de 291 contra 142 voturi.

Reprezentățiunea

consistorului bisericii evanghelice săsesci din Ardeal de dtdo 27 Aprilie 1885 nr. 295, 1885 cătră Excelența Sa dl August Trefort, ministrul r. ung. de culte și instrucție publică, privitoare la propunerea limbei maghiare în scoalele populare nemaghiare confesionale evanghelice.

(Urmare.)

Dacă dar' ar fi ca legea să corespundă cerințelor cuprinse în § 12 al opului lui Verböczy: „Tripartitum opus juris consuetudinarii inlyti regni Hungariae, Prologus titulus VI: ne laquens paretur per eam, — e lucru firesc și de sine înțeles, că măsura însușirii limbei maghiare, pentru care ar fi de a 'i-se oferi cetățeanului de stat „ocasiune“, e de a se cumpeni și măsura după chemarea și problema scoalelor populare, adecă nemaghiare, cărora li se prescrie acest nou „studiu obligat“, cari nu se pot și nu trebuie să se subtragă prin aceasta dela chemarea lor proprie nici în general, nici în respect cultural național sau confesional.

Despre acest spirit de respectare a dreptului natural și pozitiv al cetățenilor nemaghiari aflăm din nou dovadă și în raportul de motivare, cu care Excelența Voastră ați prezentat dietei în 11 Martie 1879: „Proiectul de lege privitor la propunerea limbei maghiare în scoalele populare“. Și aci se accentuează, că nici când n'a fost în intențiunea statului sau a legislației și nu e nici acum în intențiunea lui, de a lipsi naționalitățile de limba lor, nici baremi a le restringe cu privire la aceasta“. Din contră s'a dîs că zace „în propriul interes al naționalităților ca precând în viața privată, în biserică, în școală, în comună și în literatură folosesc limba proprie și se nisuesc a o desvolta“, prelîngă aceasta să poată înțelege și vorbi și limba statului. „A-i constrînge pe cetățenii de alte limbi ai statului“ — așa continuă raportul motivator subsemnat de Excelența Voastră — „ca pre-

lîngă limba lor maternă să-și însușească și limba statului, ar fi o încercare zadarnică, dar' a-i oferi fiecăruiu ocaziunea ca să-și însușească aceasta încă în prunciă, e o binefacere, pentru care numai mulțumită 'i-se cuvine statului. Și unica cale ce duce la aceasta e a suscepe limba maghiară între obiectele de învățămînt obligate ale scoalelor elementare“. Afară de aceasta Excelența Voastră însuși accentuați tot în menționatul raport de motivare expres, că aceasta are să se întemple „cu prudența și moderațiunea cerută de greutatea executării și înainte de toate de cruțarea sentimentelor naționalităților de altă limbă“.

Că cu legea nouă nu s'a țintit la ruina scoalelor populare nemaghiare și a problemelor de cultivare și creștere ale acestora, arată și raportul dela 3 Aprilie 1879 a comisiunii de instrucție alese a dietei, cu care această comisiune a prezentat dietei la 4 Aprilie proiectul de lege discutat de dînsa. Ea declară expres că „scopul și destinațiunea“, noiei legi proiectate „nu e altul decăt a face posibil ca cetățenii de diferite confesiuni nemaghiari ai statului „să-și poată însuși limba maghiară, ca limbă de stat fără neglijarea limbei materne“. Acceptând comisiunea crearea unei astfel de legi „ea nu recomandă o măsură teroristică de siluire, nu cere și nici nu poate cere, ca în această țeară să-și răpească vre unei naționalități limba, și nici ca să-și negleagă cătuși de puțin promovarea dezvoltării limbei sale“. Ba încă această comisiune declară ca după voia sa această lege are să întărească conștiința „că e o chemare frumoasă a naționalităților de a trăi în concordie păcnică și egalitate de drept în această patriă“, și prin urmare nu dubitează „că confesiunile, naționalitățile, corporațiunile etc. nu vor privi și nu vor afla în acest proiect de lege altceva decăt un mijloc esențial pentru promovarea intereselor lor reciproce și a culturii lor generale“.

Din cele dîse rezultă de sine care e *sensus legum*, amăsurat căruia ar fi de a se pune în executare articolul de lege XVIII din 1879 și cu deosebire în ceea-ce privește ordinațiunea concesă dlui ministru, pe care trebuie „să o aibă în vedere“ autoritățile scoalelor confesionale nemaghiare cu ocaziunea satoririi planului de învățămînt privitor la numărul oarelor, în care are să se propună limba maghiară obligată.

Conform spiritului legii adecă, a cărei explicație se cuprinde atît în legile religioase ale țerei și în articolul de lege XLIV din 1868 „despre egala îndreptățire a naționalităților“ cât și în raportul de motivare a comisiunii pentru amintitul proiect de lege, precum și în declarațiunile proprie repetite ale Excelenței Voastre, — în aceste scoale populare sau elementare e de a se oferi scolarilor „ocasiune“ pentru însușirea limbei maghiare: fără „păgubirea limbei proprie materne“, fără periclitarea „egalității de drept“ „cu acea prudența și moderațiunea . . . care înainte de toate o cere cruțarea sentimentelor naționalităților de altă limbă“,

Membrul al doilea e dl C. Nottara. Dînsul joacă foarte bine în rolurile române, ca Horațiu și Ovid, și-i nefăcut în rolurile naive sociale, în cari adese ne păream străpuși în vre-un teatru de curte. E unul dintre cei mai buni artiști ai teatrului național din Bucuresci. Dl Nottara e al doilea artist după dl Manolescu, cumnatul doamnei Aristiția Manolescu. Vorbim cu satisfacție de jocul dlui, cu cât vedem că la noi între bărbați nu mai găsim acele puteri teatrale, ce le aveam mai nainte, ca dl Milo, Pascali și alții, pe când sexul frumos român produce necontentit corifee teatrale, ca doamnele Teodorini, Bărsescu, Leria și Manolescu, întru adevăr un număr deja foarte considerabil.

D-na Nottara, soția dlui Nottara, interpretează foarte bine rolurile ei și reprezintă mai mult caractere comune din viața socială, de aceea e și foarte greu a o judeca după dreptate. Dînsa joacă femeile, cum sînt ele de regulă și cum trăiesc ele de comun, e deci greu a dice, care e aci mai excelentă. Și tocmai aici e talentul ei, ce numai în momente deosebite a sceneriei se poate distinge bine. Ea este deci o foarte bună artistă. Dînsa dispune de o voce frumoasă și bine modulată și în cuplete arată dexteritatea sa în cântare.

Doamna Szavlovski, născută Dimitrescu, e o bună actriță și știu în multe rînduri de a desfăta pe public.

preste tot numai în acel grad cum se poate face aceasta amăsurat naturii unei scoale de acest soi, va să dică a unei scoale populare elementare și fără ca prin aceea să se facă imposibilă rezolvirea acelei probleme, căreia au să-și servească în prima linie aceste scoale: creșterea morală și religioasă a scolarilor lor, înzestrarea spirituală a acestora cu cunoștințele și destoinicia trebuincioasă pentru viața în cea măsură și în acel grad, ce se cere amăsurat stării culturale de cea comunitate de viață (la noi dar' și cea germană și evengelică), căreia îi aparține școala, care o a înființat și o susține.

Dacă examinăm obiectiv planul de învățămînt prescriș prin ordinațiunea înaltă din 29 Iunie 1879 Nr. 17284 din 1879 pentru scoalele populare nemaghiare, și anume numărul oarelor pentru propunerea obligată a limbei maghiare prescriș în acel plan, vedem că acel principiu fundamental al constituțiunii ungare: „*Executiva potestas non nisi in sensu legum . . . exercetitur*“ — nu s'a valorat aci. Introducerea acelu număr de oare în scoalele noastre le-ar desorganiza pe aceste și abate dela destinațiunea lor proprie, ceea-ce e hotărît opus „spiritului legii“, abstracție făcînd dela aceea, că o siluire în acest respect nu încap: cu autonomia bisericii noastre asupra scoalelor ei populare, cu egala îndreptățire a naționalităților, nici cu dispozițiile fundamentale ale constituției, pe care însă, precum s'a arătat mai sus, articolul de lege XVIII din 1879, nu a voit să le casseze.

II.

Aceasta ne îndeamnă totodată la expunerea acelor scrupuli, care trebuie să se ivească în urma unei pedagogice și didactice din punct de vedere al scoalei populare și a menirii ei în contra acelu plan de învățămînt și al numărului de oare pretins prin acela pentru instruirea limbei maghiare în scoalele noastre germane.

Planul de învățămînt, pe care Excelența Voastră l-ați exmis pentru scoalele populare din Ungaria prin ordinațiunea dela 26 August 1877, nr. 21,678 dispune din cuvînt în cuvînt și în mod categoric: „Centrul instrucțiunii populare elementare îl formează limba maternă, care trebuie să se predee astfel, ca copilul să-și exprime în aceea, atît ceea-ce e cugetă de capul lui, cât și cugetele primite prin învățare, să-și poată expune cugetele în ordine și precum urmează și în sfîrșit să le poată pune și pe hîrtie. Scopul instrucțiunii limbei în școala poporală elementară e deci acela, ca copilul să poată vorbi corect, clar și cu un accent natural, sau să poată exprima ceea-ce cugetă.“

Pe baza acestui principiu și corespunzător cerințelor lui pedagogice, dă „planul de învățămînt“ ministerial inviațiunile didactice pentru instrucțiunea intuitivă, pentru cetire și scriere, precum și pentru gramatică.

Un alt principiu, cu totul deosebit de acesta ese la iveală prin „planul de învățămînt pentru scoalele populare cu limba nemaghiară de propunere“ apărut cu puține luni mai târziu, la

29 Iunie 1879 Nr. 17,284. Acesta dispune anume din cuvînt în cuvînt: „Centrul instrucțiunii populare elementare îl formează limba maternă, și în legătură cu aceasta trebuie să se predee și limba maghiară“.

„Atît în instrucțiunea limbei materne, cât și în instrucțiunea limbei maghiare, care are să se predee de odată cu aceea, au să fie scolarii astfel introduși, ca copilul să-și poată înțrea ce exprimă corect atît cugetele sale originale, cât și cunoștințele căștigate pe cale intuitivă, în urma învățării să-și poată expune cugetele în mod consecuent și ordinate, și în sfîrșit să le poată pune pe acele pe hîrtie“.

„Scopul instrucțiunii limbice e deci acela, ca copilul să poată vorbi curat și cu un accent natural, sau să-și poată exprima și descrie cugetele sale“.

După acest nou principiu introdus pentru scoalele nemaghiare se dau apoi inviațiuni speciale pentru „exerciții de cugetare și vorbire“, pentru instrucția intuitivă, apoi pentru instrucția în cetire și scriere, respective pentru instrucția de limbă. Cu excepțiunea unor puține oare, care sînt îndeosebi destinate pentru „gramatica“ limbei materne, are să se predee limba maternă și limba maghiară: în școala cu un învățător cu începutul anului al doilea, în școala cu doi învățători numai decăt în anul cel dintăiu scolar în mod combinat deodată și deopotrivă, precum scopul învățămîntului e unul și același pentru amîndouă limbile. (Va urma.)

Corespondență particulară

a „Tribunei“.

Munții-Apuseni, 17/29 Iulie 1885.

Se pare că așa numitele „cultur-egylet“-uri sînt un fel de stele codate, cari după credința poporului vestesc o mulțime de calamități.

Înt'r'adevăr, că rele dîle am ajuns, noi rîndul acesta de oameni.

Nu știu într'alte părți, dar' apoi noi vestiții Moși stăm rîu, încât nu știm, dacă împregiurările vor continua a fi tot cum sînt, la ce vom ajunge.

Lasă că sarcinile publice sînt în toată puterea cuvîntului nesuportabile, lasă că mult fericitorii executori de dare își arată cinstitele fețe dîlnice pe la misera *plebs contribuens*, lasă că pentru susținerea scoalelor noastre românesce organele statului nu ne dau nici un ajutor ș. c. l., — dar' apoi economul de vite e de perit. Aceasta ne doare. Da, că majoritatea poporului nostru din economia de vite trăiesce.

Poți cumpăra o vacă de lapte, nu tocmai de coadă, cu 20 fl., o oaie cu 1 fl. 60 cr., cu 200 fl. boi, cari costau mai nainte 400 fl.!!

Nutrețul pentru vite este de tot scump, așa că spre a ierna patru capete de vite, cel puțin două trebuie să le dai pentru nutreț. Causa este, că fîn s'a făcut puțin și timpul e cât numai se poate de nefavoritor. E rară dîna când nu

și se mărită. Decând m'am pus în picioare, m'am vădit așa lume pe dos.

Am căpătat o zestre cum se cade, și când toate le aveam bine rînduite, m'am întors la Gheorghii și nu l'am mai părăsit până la moarte. Vai de răboiul ăla nefericit, dacă n'ar fi fost el, ar pute să mai fie aici. Veți bine față dragă, că știu, ce e și bucurie și ce e mîhnire, că știu, ce e tinerețe și necuminție, sfârși bunica, punînd cu o zimbire blîndă mîna ei uscată pe brațul rătunjor al Kristlei.

„Multe ați suferit bunico, dară tot ați fost fericită, — ați căpătat ceea-ce va cerut inima. Dacă ași ști, că și eu după toate suferințele voi fi fericită, bună bucuroasă ași răbda, chiar de ar trebui se aștept pe Mila patruspredece ani“, dîse Kristla.

„Viitorul Ddieu îl ține în mînă. Ce va fi, va fi, de asta față dragă, nu te vei feri, și cel mai bine este, dacă te lași în o încredere tare în voia lui Ddieu!“

„Cum s'ar putea altfel; dară câteodată omul nu poate să-și vie în fire și dacă mi-l iau pe Iacob, o să mă vaiet. Cu el va pleca toată bucuria, cu el singurul meu sprigin va fi perdut“.

„Cum vorbesci, Kristlo; n'ai oare pe tăt-tău“.

„Am un tată bun, Ddieu să mi-l ție, dară totuși este bătrîn, mormăitor. Chiar est an tot voia să mă mărit, că să aibă cine să-și înlo-

Foița „Tribunei“.

Schițe din Bucovina.

(Urmare.)

Membrul dintăiu al trupei române era fără îndoială doamna Aristiția Manolescu (Romanescu), născută Dimitriadi. Familia Dimitriadi e tare cunoscută în România; din familia aceasta au eșit multe artiste celebre și mulți artiști mari. Renumita artistă europeană, dșoara Teodorini, e vară primară cu doamna Manolescu. Doamna Manolescu e cea mai cunoscută și mai aprețiată artistă din Bucuresci; ea este iubită Bucurescenilor. Meritele ei artistice sînt recunoscute și aprețiate de aristocrația bucuresceană și regina României îi dăruî după reprezentarea Iuliei în drama lui Alexandri, — „Ovidiu“, — o diademă frumoasă de aur, care o am și admirat aci în Cernăuți în piesa „Ovid“. Dară și fără de asta ea este o artistă eminentă. În ori-ce teatru al Europei ar pute juca cu succes bun. Ea este a patra din artistele renumite române și numele ei trebuie să figureze între nume ca Teodorini, Bărsescu și Leria. Numai două din aceste au pus puterile lor întru serviciul artei române, și acestea sînt doamna Manolescu și dșoara Leria. Celelalte delectează lumea străină, departe de țeară. Teodorini joacă în Spania, eară tinăra Bărsescu în capitala Austriei, în Viena.

Dșoara Alexandrescu jucă numai în mici roluri; ea e încă o artistă tinără.

Dl Gusti e asemenea bun actor și joacă foarte bine rolurile comice.

Domnii Catopolu și Petreanu întregesc mult ensemblul jocului. Mai ales dl Catopolu promite un viitor frumos în cariera sa artistică. Dînsul e un comic bun; pronunțarea comică a lui e naturală și nesilită și în creațiunile caracterelor documentează mare destoinicie. Pare însă a fi tinăr artist, dar' un talent frumos.

Domnii Mircea Dimitriadi, Grigorescu, Calendescu etc. joacă numai roluri secundare. Dînsii sînt artiști și totodată studenți la universitate, cum și împiegați și scriitori la ministerul din Bucuresci, o dovadă bună despre talentul lor cel expansiv. Se înțelege astfel de actori cu ocupații diferite nu se află pe la teatrele de curte din Germania. (Va urma.)

Bunica

de Bojena Němcová,

tradusă din limba boemă

de Prof. Dr. Urban Iarník.

(Urmare.)

Cu vorbele aceste tata'mi dete binecuvîntarea lui și lacrimile îl podidîră. Plîngeau și mumele. Mumă-mea, totdeauna îngrijitoare de toate, avea capul plin. Ce minte ai, îm ocăria, n'are nici o perinuță, nici o mobilă, nici haine,

ploaia și temperatura a scăzut chiar și până la +7 grade Réaumur. Ba am înțeles, că la locurile mai înalte a picat brumă.

Ne putem dar închipui colea decătră toamnă în ce ticăloasă stare se va afla sârmanul nostru popor, când fără nici o milă se va executa pentru multele dări curente și restante, pe cari nu le mai poate suporta.

Ca un metod specific maghiar s'a obicinuit a se trimite lîngă executor și câte doi gendarmi sub cuvîntul, că poporul se înfricoșează și tot mai plătuse. A fost cazul, că au luat dela bietul om chiar fereștrile dela casă în dric de earnă, când creapă lemnele de frig! Ferestrele sînt lucruri mobile, țic ei, prin urmare cad sub execuție. — Apoi pe câte moșii este tesarul public intabulat, va fi sciind singur Dumneșu!

Dar' n'ai ce! Trebuie să susținem o droaie de amploraiți, cari se ne țină în frâu și denunțe ca Baternay, facem exoposiții grandioase și umplem toată lumea de mîncare și beutură, încât se depărtează dela noi cu cărcei în stomach, ne trebuiesc palate preste palate, c'o vorbă trebuie să jucăm rolă de putere mare deși sîntem, atât statul cât și particularii, înglodăți în datorii. Singură ovreimea se folosește de situație, își maghiarizează numele și ca *uj és friss magyarok* trag țeara pe sfoară, încât mîne poimîne vor fi aduși mai întăiu înșiși Maghiarii la sapă de lemn.

Dar' nu frații Maghiari ocrotiți de organele administrației publice, aruncă sume enorme pentru nisece utopii, cum e bunăoară și maghiarizarea.

În Cămpeni, centrul Munților-Apuseni, deși afară de funcționari, nu sînt Maghiari ca în palmă, ne-au fericit cu scoala de stat. Cu ce plan? vede și orbul. În Roșia-montană avem scoală de fete. Toate din dragostea nemărginită, ce o au pentru noi, „*büdös boeskoros*“-ii.

Organele statului, trebuie să accentuez aceasta, dau ordin aspru primarilor comunali să scoată restanțele salariilor învățătoresci ale scoalelor noastre. Acestia însă fac ce ei vreau, că neglijența li se compută drept merit. Adeseori am auzit țicindu-se cătră câte un preot: „Dați scoala pe mîna noastră și nu mai purtați nici o grijă. Vedeți că nu puteți face nimic!“

Am înțeleg frățietatea, când ni s'ar țice din partea Maghiarilor: „Fraților Români! Recunoașcem, că prea ne-am umflat în pene. Ne-am deșteptat din grandomania unei pături mari dătătoare de ton în Europa. Vedem că stăruind în direcția apucată, aducem țeara la sapă de lemn. Vom scade dările și alte sarcini publice. Fiindcă voi sînteți calici, ear' noi putreți de bogați, am format „cultur-egylet“-uri am adunat bani din greu ca să vă dăm mîna de ajutor la susținerea scoalelor voastre cu caracterul ce-l au, fiindcă es din ele creștini buni și oameni de omenie. Aveți și voi oameni cu carte. Haide! administrați-vă înșiv unde sînteți în maioritate, unde sîntem amestecați fie după proporția numărului. Recunoașcem că fiecare limbă își are legile ei, pe care din vînt nu le poate sci nimene. Așadar' judece-vă aceia, cari vă cunosc limba, ear' nu de

cuiscă; ce se va alege de mine, dacă-mi iau pe Iacob? Și eu tot nu voi lua pe altul, chiar de s'ar pune toți pe cap. De lucrat, voi lucra până-ce n'oiu mai pute, ca tăicuța să nu aibă de ce să mormăiască, și când nu va mai merge, nu va merge — de măritat, nu mă voi mărita. Ah, bunico, dvoastră nici nu vă închipuiți, cum mă chinuesc în birtul acesta! Să nu gîndiți la lucru, Doamne feresce; de acesta puțin îmi pasă; dară ceea-ce trebuie câte-odată să ascult, asta mă supără.“

„Și de asta nu poți să scapi?“

„Vă rog, cum? De mai multe-ori 'i-am țis tatei: „Uitați-vă tăicuțo; așa și așa este, nu suferiți asemenea mușterii, dară el nu prea bucuroș 'i-ar înștrăina mușterii și așa totdeauna îmi țice: „Te rog, fato, spunele ce vrei, numai să nu fi grosolană, ca mușterii să nu mi se ducă; sci, că asta e viața noastră? — Nu trebuie să fiu grosolană și neplăcută — ear' dacă sînt prietenoasă mă fac de vorbă în o gură oare-care. Veselă, cântăreață, cum fusesem totdeauna, cu greu am să fiu; ce să fac dară? Și dacă ar fi nisece pierde-vări, curînd le-ași da drumul; dară dl intendant și scriitorul din castel, amari musafiri sînt ei, de ăștia 'mi-e plin stomachul. 'Mi-e rușine să vă spun, cât mă urmăresc ță-poiul acela bîtrîn; și că cum 'mi-ar șopti cineva, că se șlesce, să-și arunce pe Mila de pe gît, fiindcă șcie, că este apărătorul meu, fiindcă 'i-e frică, să nu 'i-se întemple ceea-ce 'i-s'a întemplat

aceia, cari o bobă nu știu românește și vă fac dreptate pe dos!“

Atunci a bună seamă ne-ar ademini. Și cât de mult ar ține Românil ca să nu se compromită noile stări de lucruri!

Dar' Maghiarii nici nu visează așa ceva.

Să ne facem Maghiari, ori avem poftă ori ba, să ne lăpădăm de tradițiile noastre pur și simplu și să ni le însușim pe ale lor.

Cultura basată pe tradiții latine, la care ținem atât de mult, să o înlocuim cu cea specifică maghiară din fabrica clujană, unde se scriu poesii ca și „*O te büdös boeskor!*“ și la alegeri oamenii își fac morișcă în pîr.

Stăm nepăsători și tari ca stăncă în fața „Cultur-egylet“-urilor, pentru-că prin delicatețe ca: *vankuj, vackor, büdös oláh, mokány, tetvesnép, Horia* . . ., cum obicinuesc propagatorii culturii maghiare a tracta tinerimea noastră de prin instituțiile lor, și cum era tractat însuși scriitorul acestor șire pe a șesa clasă gimnasială — miră-te iubite cetitorule! — într'un institut maghiar, pentru-că tot ținea încă la neamul seu în butul tuturor bațjocurilor ce trebuia să le sufere ca Români, dar' nu ca scolar leș — prin astfel de delicatețe, ideea de stat maghiar nu se prinde, ci din potrivă se măresce ceata noastră de nemulțumiților, cari frînti da! cu una cu două însă, de neamul nostru de opincari nu ne lăpădăm nici când.

Ca încheiere amintesc fără comentariu, că posturile noastre de gendarmi s'au întărit prin trimiterea a câte un honvéd, prelîngă fiecare din ele și că în țilele trecute a trecut pe aici o trupă de ofițeri împărătesci dela diferite regimente și de toate rangurile. Au făcut drumul prin Zlatna, Abrud, Cămpeni, Bistra, Lupșa și pe la Trăscău s'au tras — cătră Aiud, mi se pare. „Ce va fi vom vedea!“ — vorba orbului. — Slova.

Cronica.

Academia de drepturi din Sibiu. „Budapesti Közlöny“ publică o ordonanță a ministrului de culte și instrucțiune publică prin care acesta declară de desființat și cursul al doilea al academei de drepturi din Sibiu. Astfel pentru anul următor vor exista numai cursurile III și IV. Studenții cari n'au deșis încă la finea anului scolastic examenul prescriș pentru anul al doilea, li pot depune la toamnă.

Himen. Dl Petru Roșca oficial consistorial în Sibiu își va serba nununia cu domnișoara Luisa Maxim, flica fostului adm. protop. din Apahida, mîne în 21 Iulie (2 August) a. c. la 1 oară d. a. în biserica gr.-or. din Apahida.

Agitațiunii panslaviste. Sub acest titlu „Pester Lloyd“ spune, că „Pozsony Lapok“ scrie că toată Ungaria de sus e inundată cu broșuri panslaviste prin cari se provoacă poporațiunea la nesupunere față cu autoritățile și la emigrare în Rusia.

Talianului. Se face ca cum ar vrea să-și facă pe plac judeului, ba că și răsbură pentru fată — dară, totdeauna șiret, gîndesce la sine. Tătei îi este frică de el și mama, biata, sciți bine, e ca-și când n'ar mai fi pre lume, mai mult zace în pat decât umblă; la dînsa nu pot să viu cu un așa lucru. Dacă ași fi măritată, toate ar fi altfel. Dacă cineva nu-mi plăc, îi spușeam lui Mila, și băgă seamă de el, așa încât omul acesta abia îndrăsnia să se uite la mine. Ah, bunico dacă ași putea să spun, cât mă iubeșce el și cât îl iubesc eu pe el; dară asta nu se poate. Și fata, rîzînd pe coatele pe genunchi, își puse fața în palme și tăcu.

În clipa aceea încet, nevăduț întră Mila în grădină. Fața lui cea frumoasă era brăzduită de durere, ochii cei limpedi erau turburați; pîrl cel creț închis castaniu, împletindu-se împrejurul frunții, era tăiat, în loc de căciula de breb cea fudulă avea pe cap căciula cătănească, pe ea o crăculiță de molift. Barunca se spăriă de Mila, bunicei 'i-se muiră mînil în poală, fața îi îngălbeni și șopti încet: „D-șeu se te mîngăie băiete! Dar' când Kristla ridică capul și Mila, întîndu-i mîna, țise cu glas aspru neînțeleș: „Sînt cătană, după trei țile caută să plec la Hradeț“ ea îi cădu leșinată în brațe.

(Va urma.)

Joacă pentru cultul-egylet-ul din Cluj și Făgărașeni astăzi. *

Filoxera s'a constatat în comuna Covasint, comitatul Aradului, cercul Șiriei. Ministrul de resort a ordonat a se introduce contumață strictă.

Epidemie la Viena în grădinile de animale. Administrațiunea grădinilor de animale din Viena a trebuit să întreprindă o lucrare de desinfectare a acestor grădini, deoarece-ce în urma unei epidemii au perit vre-o 200 de porci sălbatici și vre-o 40 de cerbi.

Trei laboratorii de chimie se vor înființa prelîngă biourile vamale din București, Iași și Craiova. *

Incidental dela Dresda. Schulverein-ul german desminte acușările, ce 'i-s'au făcut țicindu-se, că dînsul a pregătit demonstrațiile dela Dresda în contra Maghiarilor. Schulverein-ul în urma concludului din o ședință a sa nici n'a luat parte la festivitatea din Dresda a gimnasticilor.

Expulsiunea Rușilor din Prusia. Guvernul Germaniei continuă cu expulsiunea din Prusia a Rușilor. Germanii din Rusia se tem că guvernul Rusiei va începe a se revanșa și că vor fi expulsați toți Germanii nenaturalizați din Rusia, ei încep dar' a cere neutralizarea rusească.

Scenele din camera din Paris. Din cauza scnelor turbulente ce s'au întemplat în ședințele ultime ale camerei franceze, o mulțime de public a asistat la ședința dela 30 I. c. n. Încăperile erau îndesute de oameni. Principele Hohenlohe, noul guvernator al Alsăției a apărut în o loge a salei de ședințe.

Teoria lui Rösler.

Studii asupra stăruinței Românil în Dacia-Traiană de A. D. Xenopol.

Dare de seamă critică.

(Urmare.)

Astfel, nici novela XI, nici acest titlu, nu pot fi invocate pentru a deduce atîrnarea bisericăscă a Românilor din stînga Dunării de arhiepiscopatul Ochridei încă din timpul împăratului Iustinian, care ar fi supus arhiepiscopatul Primei Iustinian și țările din astă parte a fluviului. Asemenea deducere vedem, că este fără nici un temei istoric. Putem numai admite, că atîrnarea de Ochrida purcede din timpul stăpînirii bulgare. După supunerea imperiului bulgar împăratul Basiliu II, confirmînd prin chrisovul seu din a. 1019 autocefalia arhiepiscopatului bulgar de Ochrida, lasă sub jurisdicțiunea acestuia și pe Vlăchii din toată Bulgaria. ¹⁾ Aici vor fi înțelegși și Vlăchii din stînga Dunării, supuși până acum imperiului bulgar și prin urmare și ierarhiei bulgare. În această atîrnare se află ei mai tîrziu, încât trebuie să admitem aici asemenea legătură.

Dacă însă atîrnarea bisericăscă de Ochrida află cea mai probabilă explicare în stăpînirea bulgară asupra țerilor române din stînga Dunării, atunci aceasta nu se poate admite și pentru Moldova, care țeară mai vîedut, că nu aparține la imperul bulgar. După mutarea Bulgarilor preste Dunăre, șesurile Moldovei au rămas încă mult timp deschise pentru oarde nomade: pentru Unguri, Pecenegi, Cumanii, Tatari, — până-ce a venit Românil creștin să tragă brasă în țelină și să-și pună aici statornic casă și masă, tron și altar.

Antăia sciire despre atîrnarea bisericeii din Moldova de arhiepiscopatul de Ochrida se află în domnia lui Iuga-Vodă pe la a. 1374. ²⁾ Sub predecesorul acestuia, Latsco, aflăm, că biserica din Moldova era supusă până atunci episcopatului de Halici. Latsco arătându-se aplecat a trece la catolicism, cere în anul 1370 dela Papa Urban V înființarea unei episcopii catolice cu scaunul în Siret, ceea-ce se și făcu în anul următor. Bula papală sună că, după țisa lui Latsco, țeara aparține pe atunci la dieceza episcopatului schismatic de Halici. ³⁾ Deci aici nu este vorba de episcopatul catolic al Galiciei, cum crede episcopul Melchisedec, ⁴⁾ ci de atîrnarea Moldovei de episcopatul ortodox-răsăritean (numit schismatic) de Halici, adeverită mai în urmă, cum vom vedea, și prin actele patriarhatului constantinopolitan. Și dl Xenopol este de asemenea în eroare, dacă împreună cu

¹⁾ Golubinski op. cit. pag. 263.

²⁾ Veđi studiul „Iuga-Vodă“, „Convorb. lit.“ 1884, XVIII. Nr. 1, unde susțin, că Iuga din analele moldovenesci este persoană identică cu Georgiu Coriatovici, adeverit ca domn al Moldovei la a. 1374. În contra obiecțiunii dl Xenopol din „Revista“ dlui Tocilescu cf. răspunsul de mai jos.

³⁾ Theiner. monumenta Hungariae. Tom II, pag. 100. Laczko dux Moldaviensis. . . supplicavit, quod oppidum suum Ceretense, Halicensis diocesis. . . cui preest episcopus scismaticus, cuius ecclesia Halicensis est in Russia partibus, scismaticorum videlicet constituta. . . in civitatem erigere. . . et eidem episcopum preficere catholicum. . .

⁴⁾ Cronica „Românului“, București 1874. T. I, pag. 45. Autorul se pare, că cunoaște acest document numai după cronica lui Șineai, care o citează aici.

învățatul episcop nu voiesce să recunoască această atîrnare, susținînd o veche atîrnare de Ochrida. (pag. 85—86.) Dacă între episcopii supuse mitropolitului de Halici nu se află numită și Moldova, atunci e pentru aceea, căci aici nu era încă aședată o episcopie. Când la anul 1371 se denumesc mitropolitul Antoniu pentru Halici cu episcopii atîrnătoare din Rusia-mică, care erau atunci neocupate, patriarhul de Constantinopol îi orînduesce: ca aședînd episcopii trebuincioși, să se adreseze cătră mitropolitul Ungro-Vlăchiei, cu care împreună îi va chirotoni canonicesece, neavînd episcopi sufragani. ¹⁾ Deci între Halici și Ungro-Vlachia nu se aflau încă episcopi.

(Va urma.)

Varietăți.

(O tragedie îngrozitoare). Se scrie din Madrid cu data dela 14 Iulie: O tragedie îngrozitoare s'a întemplat la Pipabona, un mic sat din provincia Logrono. Un tîner a omorît pe o jună fată și cinci din rudele ei amici ei; pe urmă s'a sinucis. Ciriaco Fernandez, un băiat de douăzeci de ani, iubia pe Blasa Bourgos, o țerancă frumoasă de șeseprețeci ani. Din nenorocire nu era numai el care o iubia. Un alt tîner țeran, Babil Fernandez, care îi era cam rudă, avea asemenea o mare inclinare pentru fată, și ceea-ce este mai mult, el era preferatul ei. De aci dureroasa tragedie, de care este vorba. În țiuva sîrbătorii din Aldealobos, un sat vecin cu Pipabona, aceste trei personaje se întălniră și jucară împreună. La întoarcere, Ciriaco zărînd pe Blasa pe drum într'un grup care de june fete, prietenele sale, o apucă de braț pe când prietenele ei spăimîntate de arma ce el ținea în mîna, o luară la fugă în toate părțile. Ce se întemplă când cei doi amanți se aflară singuri? Nu se șcie, dar' scena, care s'a întemplat a trebuit să fie îngrozitoare, căci cadavrul nenorocitei Blasa fu luat câte-va minute în urmă, avînd pe el 30 lovituri de pumnal. În timpul acesta, Babil Fernandez aflînd dela prietenele logodnicei sale întălnirea ei cu Ciriaco și atitudinea lui cu adeverat nebună, alergă în fuga mare la teatrul evenimentului, unde întălni pe rivalul seu. O luptă începîu între cei doi oameni, ce fu nenorocită pentru Babil, care nu întărdia a căde neînsuflețit pe cadavrul încă cald al logodnicei sale. După un minut Matias Fernandez, tatăl acesteia a doua victimă, care se grăbise să se ducă în ajutorul seu, cădu asemenea mort, primind mai multe lovituri de pumnal, lîngă cadavrul sîngerînd al fiului seu. Manuel Bourgos, tatăl junei țerance și doi din intîmii lui, din cari unul era judecător municipal la St-Eulalia din Bagera, sosiră la fața locului, atrași de șgomotul din sat despre aparițiunea lui Ciriaco pe drum. Soartea lor nu fu mai fericită, și cadavrele lor cădură lîngă celelalte. După-ce comise aceste omoruri, Ciriaco, a cărui neburnire mergea crescînd, plecă spre Pipabona și furios, cu ochii injectați de sînge, cu buzele albe de spume, se duse să bată la ușa lui Babil Fernandez cu otărfirea dea-î exterminata familia. Dar' ușa nu 'i-se deschise. Atunci se îndreptă spre drum și își slobođi două gloanțe în piept. Cu dînsul se făcură șapte cadavre. Frica fu atât de mare în Pipabona, încât locuitorii nu cutezară se easă din locuința lor, unde se baricadaseră îndată-ce sciură cele întemplate, decăt după-ce fură siguri despre moartea lui Ciriaco.

(O moștenire fabuloasă.) În luna lui Aprilie 1883, muri la Londra un Rus anume Xavier Razwadowski, lăsînd o moștenire de 440 milioane.

Doi din nepoții lui, Eduard și Fabian Razwadowski, au îndeplinit toate formalitățile necesare pentru a-lua în primire această fabuloasă moștenire, și d-nul Zvezdocetoff, avocatul lor, și Belaieff, însărcinatul lor, amîndoi îndestul de cunoscuți la St.-Petersburg, vor pleca la Londra avînd procura clienților lor, pentru a lua posesiunea celor 440 milioane.

După un contract semnat de părțile interesate, 25 la sută din moștenire, adică 110 milioane, se vor cuveni d-lor Belaieff și Zvezdocetoff, ca plată pentru osteneala lor.

Posta ultimă.

Paris, 31 Iulie n. Principele Hohenlohe va ocupa în Octomvrie postul de locuitor la Elsației-Lotaringiei.

Londra, 31 Iulie n. În ședința extraordinară de ađi a casei de sus a deșus principele de Battenberg înaintea reginei jurămintul fidelității în forma obicinuită.

Madrid, 31 Iulie n. Buletinul pentru cholera arată 3169 îmbolnăviri cu 1252 casuri de moarte.

¹⁾ Acta Patriarchatus Constantinopolitani, ed. Miklosich et Müller. Vindobonae 1860 sq. T. I, pag. 578.

Director: **Ioan Slavici.**

Redactor responsabil: **Cornel Pop Păcurar**

Bibliografie.

Buletinul ministerului agriculturii, industriei, comerului și domeniilor. Acte oficiale. — Statistica. — Raportul consular. Dări de seamă de misiuni în țara și în străinătate. — Studii. — Climatologia. București, 1885. Anul I. Nr. 5. Sumar:

Regulament din 30 Maiu 1885 pentru aplicarea legii contra floxerei. — Regulament din 16 Iunie 1885 pentru aplicarea legii cumpărării de semente. — Decret din 17 Maiu 1885 pentru suprimarea al. 2 al art. 3 din regulamentul legii pentru vințarea bunurilor statului. — Circulara din 27 Maiu relativă la aplicarea noului sistem de măsuri și greutate metrice. — Circulara din 29 Maiu relativă la concursurile și expozițiile agricole. — Numiri și permutări în funcțiune. — Statistica: Statistica animalelor domestice de dl M. A. Bădulescu. refer. stat. — Misiuni în țară și în străinătate. Raportul comisiei însărcinate a face analiza apei Lacului-Sărat. — Comerțul portului Salonic în 1884. — Studii. Memoriul dlui Xenopol privitor la întemeierea unui munte de pietate în România. — Climatologie. Recensiune climatologică pe luna Maiu de dl Stefan. Hepites. — Observațiile meteorologice făcute la observatorul din București. — Diagramele observațiilor pe luna Maiu.

„Recreații științifice“. Apare odată pe lună. Anul III. Nr. 6. Iași, Iunie 1885. Sumar: Mecanică. Un curs de probleme (urmare) M. Tzony. — Chimie. Reproducerea artificială a mineralelor (urmare.) V. C. Buțureanu. — Diverse. Eugène — Charles — Cetalan. — Probleme rezolvite: 141, 142, 145, 146, 147, 149 de N. Petala, A. Sadoveanu, N. Popescu, Gr. G. Stratilescu, V. Cristescu, Tr. G. Nica, P. G. Cantinuari, E. Silberman, G. C. Murguleț, I. Vasilescu, M. Georgian, G. B. Nicolescu, I. Arbore, P. N. Panaitescu, N. Gr. Bălănescu, A. Țintereanu, P. Culiianu, F. L. Cremnițer, D. G. Popovici, G. D. Mărdărescu, E. Tipei, E. Ciucă și St. Cristescu. — Probleme propuse: 162, 163, 164, 165 și 166.

„Școlă Practică“, tomul IV. numerii 3 și 4 pro Iunie și Iulie a. c. au apărut cu următorul sumar: Catechese scolare: II. Dumnezeu este etern. — A asemăna, a deosebi, a compara (lecțiune practică din învățământul intuitiv). — Adverbul (din „gramatica elementară“ de Ieremieviici — Dubău). — Din calculul elementar: Tractarea numărului 6. — Primele lecțiuni de geometrie: Cubul (fine). — Fluturul comun (din „Îndreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv“ de V. Gr. Borgovan). — O nouă ordinațiune ministerială privitoare la limba maghiară în școlile populare. — Reuniunea Mariană Năsăudeană. — Abdicerea mea din postul de referent scolar în cercul Rodnei. — Apelul Atheneului român. — Bibliografie.

Seiri economice.

Piața din Sibiu, 31 Iulie. Grâu Hectolitra 74—80 chilo fl. 5.40 până fl. 6.20, grâu mestecat 68 până 82 chilo fl. 4.20, până fl. 5.—, secăra 66 până 72 chilo fl. 3.40 până fl. 4.—, orș 58 până 64 chilo fl. 3.80 până fl. 4.60, ovės 38 până 45 chilo fl. 2.20 până fl. 3.—, cucuruzul 68 până 47 chilo fl. 4.20 până fl. 4.80, melaia 74 până 82 chilo fl. 5.— până fl. 6.—, crumpene 68 până 70 chilo fl. 1.40 până fl. 1.60, semința de cânepă 49 până 50 chilo fl. 7.— până fl. 8.—, mazerea 76 până 80 chilo fl. 5.— până fl. 6.—, lintea 78 până 82 chilo fl. 8.— până fl. 9.—, fasolea 76 până 80 chilo fl. 4.— până fl. 5.—, păsă de grâu 100 chilo fl. 17.— până fl. 18.—, făină Nr. 3 100 chilo fl. 14.—, Nr. 4 fl. 13.—, Nr. 5 fl. 11.—, slămina 100 chilo fl. 54.— până fl. 56.—, unsoarea de porc fl. 52.— până fl. 55.—, seu brut fl. 33.— până fl. 36.—, seu de lumini fl. 50.— până fl. 51.—, lumini turnate de seu fl. 56.— până fl. 58.—, săpunul fl. 32.— până fl. 34.—, fân 100 chilo fl. 2.20 până fl. —, cânepa fl. 40.— până fl. 41.—, lemne de ars uscate m. cub. fl. 2.75 până fl. 3.—, spiritul p. 100 L. % 28 până 31 cr., carnea de vită chilo 44 cr. carnea de vițel 36 până 45 cr., carnea de porc 42 până 44 cr., carnea de berbec 22 până 24 cr., ouă 10 cu 18 până 20 cr.

Târgul de rimători în Steinbruch. În 30 Iulie n s'a notat: unguresci bătrâni grei 35 cr. până 36— cr., unguresci grei, tineri 37.— cr. până 38.— cr., de mijloc 39.— cr. până 39.1/2 cr., ușori 40.— cr. până — cr. marfă țerânească, grea — cr. până — cr., de mijloc 38.1/2 cr. până 39.— cr., ușoară 40.— cr. până — cr., românesci de Bakony, grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sârbesci, grei 37.— cr. până 38.— cr., transito de mijloc 37.— cr. până 38.— cr., transito ușori 38.— cr. până 39.— cr., îngrășați cu ghindă — cr. până — cr. per 4% compenți la gară.

Cursul la bursa de mărfuri din Budapesta

dela 30 Iulie st. n.

Grâu (din Banat): 72—74 Kilo fl. — până — 74—79 Kilo fl. — până —, (lungă Tisza) 72—74 Kilo fl. — până —, 74—79 Kilo fl. 7.80 până 8.45, (de Pesta) 72—74 Kilo fl. — până —, 74—97 Kilo fl. 7.70 până 8.35, (de Alba-Regală) 72—74 Kilo fl. — până —, 74—79 Kilo fl. 7.70 până 8.35, (de Baeska) 72—74 Kilo fl. — până —, 74—79 Kilo fl. — până —, (din Ungaria de nord) 72—74 Kilo fl. — până —, 74—79 Kilo fl. 7.30 până 7.80.

Săcara (ungurească) 70—72 Kilo fl. 6.60 până 6.80.

Orș (nutreț): 60—62 Kilo fl. 6.30 până 6.60; (de berărie) 62—84 Kilo fl. 7.60 până —.

Ovės (unguresc) 37—40 Kilo fl. 6.30 până 6.60.

Cucuruz (de Banat): dela fl. 5.70 până 5.75; de alt soi fl. 5.60 până 5.65.

Rapița fl. 11.25 până 12.75; de Banat fl. 11.— până 11.25.

Mălaiu (unguresc): fl. 5.80 până 6.25.

Timpul de furnizare.

Grâu (primăvară) 75 Kilo fl. 8.35 până 8.36 (per Septembrie—Octombrie) Kilo fl. 7.84 până 7.86.

Săcara (primăvară) 69.1/10 Kilo fl. 6.23 până 6.25.

Cucuruzul (Maiu—Iunie) fl. 6.22 până 6.23.

Rapița (August—Septembrie) fl. 11.— până 11.1/2.

Spirt (brut) 100 L. fl. 27.50 până 27.75.

Bursa de Budapesta

din 31 Iulie st. n. 1885.

Renta de aur ung. 6%	—
„ „ „ 4%	99.—
„ „ hârtie „ 5%	92.30
Împrumutul căilor ferate ung.	148.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune)	98.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (2-a emisiune)	123.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (3-a emisiune)	109.—
Bonuri rurale ung.	102.75
„ „ „ cu cl. de sortare	102.—
„ „ „ bănățene-timșene	101.50
„ „ „ cu cl. de sortare	101.—
„ „ „ transilvane	101.75
„ „ „ croato-slavone	101.50
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	98.—
Împrumut cu premiu ung.	119.50
Losuri pentru regularea Tisei și Segedin	120.—
Rentă de hârtie austriacă	82.60
„ „ argint austriacă	83.40
„ „ aur austriacă	108.50
Losurile austr. din 1860	139.50
Acțiunile băncii austro-ungare	868.—
„ „ de credit ung.	289.—
„ „ „ austr.	283.90
Argintul	—
Serisuri fonciari a le institut. de cred. și ec. „Albina“	101.—
Galbeni împărătesci	5.88
Napoleon-d'ori	9.91
Mărci 100 imp. germane	61.40
Londra 10 Livres sterlinge	124.90

Bursa de Viena

din 31 Iulie st. n. 1885.

Rentă de aur ung. 6%	—
„ „ „ 4%	99.10
„ „ hârtie „ 5%	92.45
Împrumutul căilor ferate ung.	148.40
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune)	98.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (2-a emisiune)	123.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (3-a emisiune)	109.20
Bonuri rurale ung.	103.—
„ „ „ cu cl. de sortare	102.75
„ „ „ bănățene-timșene	102.25
„ „ „ cu cl. de sortare	102.—
„ „ „ transilvane	101.90
„ „ „ croato-slavone	102.—
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	98.75
Împrumut cu premiu ung.	119.20
Losuri pentru regularea Tisei și Segedin	120.—
Rentă de hârtie austriacă	82.70
„ „ argint austriacă	83.35
Rentă de aur austriacă	109.05
Losuri austr. din 1860	140.—
Acțiunile băncii austro-ungare	868.—
„ „ de credit ung.	284.—
„ „ „ austr.	284.60
Argintul	—
Galbeni împărătesci	5.91
Napoleon-d'ori	9.901/2
Mărci 100 imp. germane	61.40
Londra 10 Livres sterlinge	124.95

Bursa de București.

Cota oficială dela 30 Iulie st. n. 1885.

Renta amort. (5%)	Cump.	vënd.	93.—
„ Rur. conv. (6%)	„	„	—
Acț. de asig. Dacia-Rom.	„	„	287.—
Banca națională a României	„	„	1253.—
Împr. oraș. București	„	„	30.—
Credit mob. rom.	„	„	185.—
Acț. de asig. Națională	„	„	234.—
Serisuri fonciare urbane (5%)	„	„	89.1/4
Societ. const.	„	„	239.—
Schimb 4 luni	„	„	34.—
Aur	„	„	10.80

Casa și grădina
nr. 14 din ulița crucii e de a se închiria pe mai mulți ani. Informațiuni mai amănunțite se pot căpăta acolo.

[165] 3—3

Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA“

[145] 20

în Sibiu,

fundată în anul 1868

asigurează prelunga condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.
- pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru termaturi fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1881 fl. 427,157.49	în a. 1869—1881 fl. 282,919.87
în a. 1882 „ 54,792.92	în a. 1882 „ 32,382.04
în a. 1883 „ 34,761.25	în a. 1883 „ 32,843.10
în a. 1884 „ 24,778.08	în a. 1884 „ 40,084.13
Suma fl. 541,549.74	Suma fl. 388,229.14

929.778 fl. 88 cr.

Conform bilanțului pentru 1884 fondurile de rezervă și garanție se urcă la

555.114 fl. 63 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (C. I. Münnich), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Prima fabrică de casse ardeleană

a lui

A. G. Öszy

recomandă

CASSELE SALE DE BANI ȘI CĂRȚI

sigure contra focului și a spargerii

anume construite și cari se pot deschide numai de cumpărători instruiți, de diferite forme și mărimi, cu prețuri mai eține, decât fabricatele de acest soi ale altor fabrici. Cassele se pot vedea în localul fabricii

Sibiu, strada Neustift Nr. 9.

Recunoștință publică.

La recercarea fabricantului de casse de aci A. G. Öszy, prin aceasta se adevărește, că cele două casse de documente, duple, sigure în contra focului și a spargerii (înalte de 2'15 metri, în lățime de 1'38 metri) provădute cu nou perfecționatul lăcat american de împuns și cu două lăcate chubb, comandate dela susnumitul fabricant și fabricate de el însuși, atât cu privire la bună-tatea fabricatului, cât și cu privire la prețul moderat, au aflat cea mai deplină recunoștință.

Subscribera cassă de păstrare poate recomanda cu toată căldura ori-și-cui fabricatele de casse din patriă ale dlui A. G. Öszy.

Sibiu, 20 Ianuarie 1885.

Direcțiunea

21 [133]

dela „Hermannstädter allgemeine Sparkasse“.

Afară de atestatul de sus, mai stau spre privire la dispoziție încă multe scrisori de recunoștință și laudă.

Cataloge de prețuri, ilustrate, la cerere se trimit gratuit și franco.